

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Ludovici Schönleben, Carnioli Labacensis, SS.
Theologiae Doctoris, Protonotarij Apostolici,
Archi-Diaconi Carnioliae Inferioris. Horae Subsecivae
Dominicales. Sive Discursus Sacri De Tempore ...**

Cum quadruplici Indice I. Discursuum. II. Locorum Sacrae Scripturae. III.
Rerum & Verborum. IV. Historiarum & Mythologiarum

Pars Hyemalis Et Verna Ab Adventu Ad Pentecosten. - Insertis aliquot
Allocutionibus Academicis

Schönleben, Johann Ludwig

Salisburgi, 1676

Discursus VI. Dominica Inf. Oct. Epiphaniæ. Simij & Simiæ. Thema.
Ascendentibus illis Jerosolymam secundum consuetudinem diei festi
remansit puer Jesus in Jerusalem. Lucæ 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47077](#)

*****

DISCURSUS VI.

Dominica infra octav. Epiphaniæ.

Simij & Simiae.

THEMA.

Ascendentibus illis Jerosolymam secundum consuetudinem diei Festi: remansit puer Jesus in Jerusalem. *Lucæ 2.*

SYNOPSIS.

- I. Recta liberorum educatio maxima est conjugum obligatio, quæ plerumq; plus efficit quam ipsa natura, quare conjugibus tradenda documenta.
- II. Quantum educatio valeat, ostendit Lycurgus educando duos catellos; unum domi, alterum in sylvis, qui ad diversa facti proclives, quod idem in multis hominibus observatum.
- III. Etiam in sacris litteris sunt bonæ educationis exempla, ut Tobiae & filiorum Job, Sannæ, Machabeorum, &c.
- IV. In lege Evangelicâ S. Ludovici Regis, S. Desiderij.
- V. Vbi hodie tales parentes? solliciti sunt hodie magis de pecunia quam bonis moribus. Unde non mirum nul-
- tos filios perire, quorum parentes sunt corporum non animarum parentes.
- VI. Similes illi sunt simijs, que prolem suam ita amant, ut complectendo necent. Talis simia parens ille à quo filius blasphemare didicerat, & vijis dæmonibus in parenti amplexu blasphemando exspiravit.
- VII. Äquè Tragicus est ille casus, quem refert S. Augustinus, de filio, qui patrem occidit, matrem oppressit, duas sorores vulneravit.
- VIII. Quare attendant parentes, ut prolem educent ijsq; forment moribus, quos dedisse non oporteat, & affuefaciant exemplo Christi parentum prolem ad Ecclesiæ frequentationem.

Ascen-

Ascendentibus illis Jerosolymam secundum consuetudinem diei Festi : remansit puer Jesus in Jerusalem. *Luce 2.*

I.

Nter cœteras Christiani conjugij obli-
gationes una illa est & maxima, & dif-
ficillima , recta liberorum educatio.
Ab hac quippe non tam liberorum ,
quàm ipsorum quoquè parentum for-
tuna & salus pendet : imò ut Plato ,
Aristoteles, & omnes Politici decernunt , omnis pu-
blici boni fundamentum est recta institutio juventu-
tis. *Dubitari potest (inquit non nemo) utrum ad re-
cte vivendum efficacius sit benè institui, an benè nasci.*
Nonnullis quippe virtutum semina ingenerantur à
parentibus , ut etiam in educationis defectu evadant
eximij. *Plures tamen (addit ille) naturæ malignitatem
providâ ac prudenti institutione vicerunt , quàm naturæ
probitatem in malignâ institutione retinuerunt.* Rarissimus
est , qui quantumcunquè bono patre natus indolem
conservet nativam in improbabâ educatione. Quare
cùm nobis hodie textus Evangelicus proponat San-
ctissimum par conjugum , & Sanctissimum filium ,
velut normam & exemplar bonæ educationis , dum
parentes Filium templum frequentare doceñt, Filius
templum præfert parentum consortio ; statui non-
nulla conjugibus tradere documenta , quibus in-
structi filios benè genitos , melius edacent : Nam ut
Comicus ait :

Vt quisquè Filium suum vult esse , ita est.

II. De Lycurgo qui Lacædœmonijs leges tulit,
refert Plutarchus , quod cùm cives suos à corruptis

I 2 mori-

*Plato ap.
Manut.
Diogon.
Loërt. lib.
§. cap. I.
Scriban.in
Politico-
Christ.*

*Terent. in
Adelph.
Plut. in
Apophr.
Lacor.*

*Brus. lib.
2. c. 38.*

moribus ad temperatum vitæ genus vellet traducere , duos educaverit catulos , eodem patre eademquè matre progenitos , quorum alterum domi lautioribus cibis educatum retinuit , alterum in sylvas emisum in venationibus exercuerit . Dein cum ambos jam majusculos produxisset in forum , positis ab una parte delicatis edulijs , ab alterâ verò dimisso lepore ; is qui domi fuerat educatus ad escam properavit , qui verò sylvis assueverat , leporem est persecutus . Tum ad cives conversus Lycurgus : Videtis inquit duos catulos eiusdem generis , sed diverso modo educatos , quām dissimiles sint inter se . Parùm ergo profuerit benè nasci , nisi accedat bona educatio . Vel hinc colligate plus momenti adferre exercitationem ad honestatem , quām naturam . Quales nascantur liberi nulli in manu est , sed ut rectâ institutione evadant boni , nostræ est potestatis . Reperit hoc invento sapientissimus vir modum , quo multitudini Philosophicis rationibus non satis idoneæ , virtutis imaginem ob oculos poneret : magis enim penetrabant animos visa quām audita . Vultis hoc vobis AA.

*Ioan. Da-
brau. bīſ.
Bohem. l.
ſo.*

*Ioan. Bonif.
Inſt. Chriſt.
lib. 1. c. 1.*

Eccelef. 7.

ostendam in hominibus ? Ecce par nobile fratribus Boleslaum & Wenceslaum Boëmiæ Duces , eodem patre , eādem matre generatos . Wenceslaum maiorem natu avia Ludmilla pientissima fœmina educavit à puero , & hic evasit Sanctissimus : Boleslaum juniorem formavit Drahomira mater crudelis fœmina & Christianis infensa , idquè tulit operæ pretium , ut impius , immanis , crudelis fratricida extiterit , humani pariter & divini juris violator . Quām sapienter igitur monet Sapiens . *Filij tibi ſunt , erudi illos , Et curva illos à pueritia eorum , quia ſcilicet , quales fuerint in adolescentiâ , tales perfeverabunt deinceps*

ceps in virili ætate. Adolescens juxta viam suam etiam cum senuerit non recedet ab ea. Id passim inculcat Deus in sacris litteris, unde Israëlitis mandatur : *Ne obliviscaris verborum, quæ viderunt oculi tui. Docebis ea filios ac nepotes.* Et alibi : *Ponite hæc verba mea in cordibus & animis vestris, &c.* Docete filios vestros, ut illa meditentur. Et rursum apud Sapientem : *Curva cervicem eius in juventute, &tunde latera eius, dum infans est, ne forte induret, & non credat tibi, & erit tibi dolor animæ. Doce filium tuum, & operare in illo, ne in turpitudinem illius offendas.*

III. Nec desunt in sacris litteris illustria bonæ educationis exempla. Tobias, ut testatur sacer historicus, filium ab infantia timere Deum docuit, & abstinere ab omni peccato. Moriturus inter plurima documenta illud inter prima reposuit : *Omnibus autem diebus vitæ tuæ in mente habeto Deum, & caue, ne aliquando peccato consentias, & prætermittas præcepta Domini Dei nostri.* Et rursum : *Omni tempore benedic Deum, & pete ab eo, ut vias tuas dirigat, & omnia consilia tua in ipso permaneant.* Sic educati & instructi filij sunt honor parentum, & patriæ, quia exultat gaudio pater justi : *qui sapientem genuit letabitur in eo.* Ad Iobum oculos convertite, hic in summo terrenæ felicitatis apice constitutus : *Consurgens diluculo offerebat holocausta pro filijs. Dicebat enim ne forte peccaerint filii mei, & benedixerint Deo in corporibus suis.* In quem locum eleganter differit D. Chrysostomus. *Hoc modo, inquit, consulitur liberis. Non dicebat, quod plerique homines solent : opes illis relinquam : non dicebat, gloriam illis comparabo : non dicebat, mercabor illis principatum : non dicebat, agros emam : Sed quid ? Nequid cogitaverint in cordibus suis.* Quæ enim ex rebus illis utilitas

Prov. 12.

Deut. 4.

Ibid. 11.

Eccli. 30.

Tob. 1.

Tob. 4.

Prov. 25.

Iob. 1.

Chrysost.
hom. 3. in
Epist. ad
Philip.

litas est, cùm hic restent? nulla. Illum inquit omnium Regem propitum illis reddam, & nihil ipsis posthac deerit. Hæc & plura Chrysostomus. Longus forem, si etiam adducerem, quomodo parentes Susannæ cum essent justi, erudierint filiam suam secundum legem Moysis: quomodo Mathathias filios suos salubriter instruxerit, & adversus inimicorum insultus animaverit, quomodo mater septem filiorum singulos hortata sit ad constantiam in lege Dei usque ad mortem.

IV. Suppetunt nobis etiam Evangelicæ legis probi parentes pro suis liberis solliciti. Blanca Mater S. Ludovici Regis Franciæ identidem filio suo ingeminabat: *Mallem fili te mortuum cernere, quam autorem tuum mortali criminе offendentem.* Sic educatus Ludovicus cum jam regni tractaret fasces, ipse quòd filio Philippo egregia dedit documenta, ex quibus solùm unum alterumve decerpo, ne prolixitate excedam: *Fili mi ante omnia diligenter in eam curam incumbe, ut diligas Deum. Nemo enim potest salvus esse, nisi Deum amet. Amato bonum, odio habe universum malum. Sermones qui sunt de Deo publicè & privatim lubens audias. Crebro confitearis peccata tua deligasque tibi sapientes Confessarios. Carne ne unquam admittas peccatum mortiferum: Sed omnia potius ferre velis genera tormentorum, quam aliquam tales perpetrare culpam, &c.* Neque te præteribo pientissima S. Desiderij mater, quæ pro filij tui puritate conscientiæ tam solicita fuisti, ut non unis litteris eum hortata sis ad innocentiam. Versabatur Desiderius in aula Dagoberti Regis, id est in lubrico & periculo statu. Ad hunc mater jam vidua hæc perscripsit: *Dulcissimo atque amantissimo Filio Desiderio Archenefreda. Immensa omnipotenti*

Dan. 13.

1. Mach.

2.

2. Mach.

7.

Sur. To. 4.
ad 25. Au-
gusti.

Rob. Ga-
gui lib. 7.
de gestis.
Franco. Io-
an. Niess.
in Alphab.
Chri.lib.9.

Lobbe.
Bibl. MSS.
Tom. 1. in
vita S. De-

nipotenti Deo egi gratias, &c. Et rogo Domini misericordiam, ut mihi de vita & bonâ conversatione tuâ affluenter jubeat letificari. Te verò Dulcissimum mihi pignus non eo, ut assiduè Dominum cogites, Deum jugiter in mente habeas, mala opera, quae Deus odit, nec consentias, nec facias. Dominum semper ames & timeas: ab omni opere per quod Dominus offenditur sollicitè te custodi &c. Obonam matrem, & meliorem filium, qui tam pijs monitis obtemperavit.

V. Ubi hodie tales parentes reperias, qui plus solliciti sint de filiorum probitate, quam honoribus, divitijs, & caducis bonis? Christi monitum est: Querite primum regnum Dei, & haec omnia adiicientur vobis: Mundi monitum:

-- -- -- -- quærenda pecunia primum

Virtus post nummos.

Audite Isaac benedicentem filio suo Iacob: *Det tibi Deus de rore cœli, & de pinguedine terræ: Præponit cœlestia terrenis, quod observans Tertullianus aiebat: Prima promissio cœlestis est roris, secunda terrena opimitatis: nos enim primo ad cœlestia invitamus, cum à seculo avellimus, & ita postea invenimus terrena consecuturi.* Contrarium planè agit mundus: tota parentum cura in eo versatur, ut relinquant filijs ingentes divitias, ut ad magna munia promoteant, ut ad splendida illos protrudant præcipitia. Id observans suâ ætate S. Augustinus aiebat: *Parentes nostri quando nos in scholam mittebant, non hoc nobis dicebant: discite litteras, ut habeatis unde legere possitis codices Dominicos; discite litteras, ut sitis utiles Ecclesiæ, utiles Reipublicæ: nec ipsi Christiani filijs suis hoc dicunt. Sed quid dicunt? discite litteras fili mi, ut sis homo, hoc est eminens inter homines, illustris, & conspicuus.* Unde & illud proverbium:

side. c. 6.
fol. 702.

Gen. 27.
Tertull. lib.
3. cont.
Marc. cap.
ult.

S. August.
l. de Disc.
Christi. c.
II.

Salvia.
Majst. l.
I. ad Eccl.

Ierem. 7.
v. 18.

Auth. Imp.
in Math.
bom. 35.

biūm : quantum habebis , tantum eris , &c. Hæc Augustinus. Hujusmodi parentes meritò corripit Salvianus Massiliensis severiore stylo : *Quid æstuas paterna pietas ad conquirenda terrena & peritura ? nihil majus filiis præstare possis, quām si hoc bonum per te habeant, quod nunquam penitus amittant. Non ergo necesse est, ut filio tuo thesauros abscondas : nullā re eum facies ditiorem , quām si filium tuum thesaurum Dei feceris. Noctes & dies toti insimuntur ut corradantur divitiæ filiis relinquendæ , de animâ illorum salvandâ vix semel cogitatur. Quid mirum proinde si sæpenumerò verificetur illa Dei querimonia apud Ieremiam : Filij colligunt ligna & patres succendunt ignem , mulieres conspergunt adipem, ut faciant placentas Regiae cœli , & libent diis alienis, & me ad iracundiam provocent.* Videbis filios vagos indisciplinatos, pravorum confortio mixtos, lusores, potatores, in omne facinus & scelus promptos quid hoc aliud est , quām comportare ligna æterno incendio ? *Quod si & paterna flabella accedant, & quod malè agit filius laudet pater ; audaciam dicat esse magnanimitatem , profusionem nominet liberalitatem , lusum quietem , ingurgitationem dicat esse refocillationem naturæ , quid hoc est aliud, quām ignem succendere : cui si accedant etiam mulierum inhonestarum consuetudines , & incitamenta libidinis , hoc denique est ignem adipè conspergere , ex quo consequitur impetus in omne scelus & flagitium , ut Deus ad iracundiam provocatus in virginem ferreā visitet tam filios quām parentes. Tales profectò satis ostendunt se parùm distare ingenio à brutis , quæ corpora curant non animas : De his eleganter Author Operis imperfecti : Corpus natorum suorum amant , animam autem contemnunt. Desiderant enim illorum valen-*

valere in saeculo isto, & non curant, quid passuri sint in alio: ut ostendant quia corporum sunt parentes non animarum. Hoc nempè agit carnalis amor; carnem amat non spiritum, & carnem amando, interimit spiritum.

V I. Cui similem dicam generationem istam?

de simijs Plinius: *Simiarum genera, hominis Figuræ proxima. Eis præcipua erga fœtum affectio. Gestant catulos: quos mansuetæ intra domos peperere: omnibus demonstrant, tractariquè gaudent, similes gratulationem intelligentis. Itaque magnâ ex parte complectendo necant.* Tales omnino sunt parentes, qui filijs nimium indulgent, qui carnem amant non animam, qui salutis eorum curam negligunt, ut dici de ijs possit. Non sunt homines, sed *hominis figuræ proximi*. Verbo; *simiae*, quæ complectendo necant. Dissimulando perdunt, amando interimunt. Interimendo etiam seipso in miserandos casus præcipitant. Similem unam simiam cum suo simiolo se novisse narrat S. Gregorius, his ferè verbis: *Quidam vir cunctis in hac urbe notissimus ante triennium filium habuit, annorum (Sicut arbitror) quinque, quem nimis carnaliter diligens remisè nutriebat. Atque idem parvulus, quod dictu grave est, mox ut eius animo aliquid obstatisset, majestatem Dei blasphemare consueverat: qui in hac ante triñeum mortalitate percussus venit ad mortem. Cumquè eum suis pater in sinu teneret (ecce simiolum in complexu simiae) sicut hi testati sunt, qui præsentes fuerunt, malignos ad se venisse spiritus trementibus oculis puer aspiciens cœpit clamare: Obsta pater: obsta pater: Qui clamans declinavit faciem, ut se ab eis in sinu patris obsconderet. Quem cum ille trementem requireret, quid videret:*

*Plin.lib.8.
cap. 54.*

*S. Greg.
Dial. lib.
4. cap. 18.*

K

puer

puer adjunxit dicens : Mauri homines venerunt, qui me tollere volunt. Hoc dicto iterum Majestatis nomen blasphemavit , & animam reddidit. O mortiferum ejusmodi parentum amorem , qui complectendo necat. O simias formam aliquatenus referentes humanam , non homines. *Improbi sunt falsi homines* non secus ac picti , ait S. Chrysostomus & causam annexit : nequè enim à figura , sed ab actione quod est unum quodquè intelligitur.

S. Chryſt.
Cate. Græc.

Aug. serm.
33. ad FF.
in Erem.

VII. Aequè aut magis Tragica est illa narratio quam recenset Augustinus , vel quisquis ille Author est sermonum ad Fratres in Eremo,his planè verbis. *Accidit hodie terribilis casus præclarissimo Ciui nostri Hippoensi Cyrillo. Filium habebat , & quia unicus erat eum superfluè diligebat , & supra Deum. Ideo superfluo amore inebriatus filium corrigere negligebat , dans etiam potestatem faciendi omnia , quæ placita essent illi. O dolorosa libertas ! o grandis filiorum perditio ! o paternus amor mortiferus ! Ecce filios se dicunt diligere , quos jugulari procurant , &c. Cupitis audire nunc quomodo Pater & Filius ambo in foveam cadunt ? licet enim Iciatis , tamen quia est necesse , ut vos quandiu vivitis timeatis ; ideo quod hodie facta sunt iterum dicere non erubesco. Ecce enim Cyriillus vester filium habebat ut scitis , quem corrigere negligebat , qui luxuriosè vivendo consumpsit partem honorum suorum. Sed ecce hodie ebrietatem perpessus , matrem prægnantem oppressit , sororem violare voluit , patrem occidit , & duas sorores ad mortem vulneravit. Ecce quomodo paternus amor & indulgentia non tantum prolem complectendo necat , sed sibimetipsi exitium parit.*

VIII. Quare ut paucis multa complectar , vos nunc alloquor qui parentum nomine censemini.

Teneram

Teneram formate bonis moribus prolem. Prima educatio in omnem relinquam ætatem maximam vim habet. Non tam opes illis congregate, quæm opem fert, ut Christianis imbuti virtutibus adoleſcant. Et cum mores vestri sint prima puerorum doctrina, conformes illi sint divinæ legi. *Proximis applicatur quod tenerum est, & in eorum similitudinem crescit*, inquit Seneca. Nulla pars vitæ magis quæm pueritia ex imitatione agitur. Sint patres Tobiæ, & habebunt filios Tobias, sint Matres Blanchæ & habebunt Ludovicos; sint Ludmillæ & habebunt Wenceslaos. Ad hæc Pædagogi & nutrices deligantur moribus castigatis. Coram nullo magis, quæm coram pueris peccare periculosest. A rectâ institutione pendet liberorum vita imò animæ salus, familiæ decus, publica felicitas. Cavete ne fortè filius (loquor nunc ore Hieronymi) *discat in tenero quod postea dediscendum est. Difficulter eruditur, quod rudes animi perbiberunt. Lanarum conchylia quis in pristinum candorem re-vocat? Recens testa diu & saporem retinet, & odorem quo primum imbuta est. Nihil aliud discat audire, nihil loqui nisi quod ad timorem Dei pertinet. Turpia verba non intelligat, cantica mundi ignoret. Adbuc tenebra lingua psalmis dulcibus imbuatur. Procul sit ætas lasciva puerorum: ipsæ puellæ & pedissequæ à secularibus consortijs arceantur, ne quod male didicerint peius doceant, &c.* Euntes ad Ecclesiam præeat filius aut comitetur; illi exemplum fit duodennis JESUS. Vobis verò MARIA & JOSEPH, quibus *Ascendentibus Ierosolymam secundum consuetudinem diei festi, remansit puer JESUS in Jerusalem. Adjuvent nos ut sic nostra proles educetur JESUS MARIA, & JOSEPH.*

Sen. de
Ira. lib. 2.
cap. 22.

S. Hieron.
Ep. 7. ad
Lætom.